

ne gredo iste narodne pravice, kakor tem le? To bi bilo načelo Wolfovo in naših sovražnikov sploh. Mi Slovenci bi torej še tudi sedaj naj ne dobili tistih narodnih pravic v šolah, v uradih in v javnem življenju, kakor je uživajo Nemci, ker pre nimamo tako uglašenega jezika, ker ne glešamo tolike umetnosti itd. kakor Nemci? Ali je to res, to je prašanje za-se. Pa če je res, kdo je tega kriv? Stoletja smo branili Nemce in Avstrijo zoper Turke, zraven tega in menda v zahvalo za svojo požrtvovalnost in zvestobo morali pogrešati vsakemu narodu najpotrebnejših sredstev, da si ohrani svoje bitje, in sedaj, ko izglajeni do smrti po kruhu drhtimo, naj bi zopet ponižno sprejeli kamen? Prvič bi to bila najgrja nehvaležnost, ki jo je svet videl, in drugič bi to bilo ravno tako, kakor če bi kdo djal: »Ti imaš, ker si doslej uže 20 let ubijal, tudi še zanaprej pravico ubijati,« ali: »Ker so te uže 20 let sovražili in preganjali, radi tega nimaš pravice zahtevati, da bi se ti godilo bolje.« Ali nam je pri takem načelu sploh mogoče priti kedaj do višje prosvete, do boljše bodočnosti? Če smo v krvnem in denarnem davku z Nemci in Lahi jednako-veljavni, hočemo tudi biti v pravicah. Grof Thun nam nima deliti milosti, ampak dati, kar nam gre; do popolne enakopravnosti imamo pravico, in to zahtevamo za se z vso odločnostjo. Nič na svetu nas ne pripravi, da odstopimo. Če pa grof Thun ni tako hudo mislil, tem bolje.

Vsekakor pa nam bode treba biti pripravljenim. Da bomo dovolj močni, ako bi se nam bilo treba upirati zoper krivično nam izvedbo jezikovne enakopravnosti, oklenimo se slovanskih bratov še tesneje in sveto si obljubimo nerazrušno vzajemnost!

Pisma s Kranjskega.

V.

Pretekli teden so se vršile v Ljubljani volitve v mestni odbor. Te volitve so jako zanimive, ker so nekaka ilustracija sedanjega položaja na Kranjskem.

V spravnem programu je tudi točka, da obe stranki tudi v »spravi« ohranita svoje postojanke. Iz tega je seveda sledilo, da mestni zbor ostane v oblasti liberalne slovenske stranke, kakor je bil doslej. Vendar je postavila ista stranka v 1. razredu kot kandidata tudi kanonika Sušnika, jedinega moža katoliško-narodne stranke. A s tem se ta stranka nikakor ni mogla zadovoljiti; zato je kan. Sušnik odklonil ponujeni mu mandat. — Opomniti treba tudi, da dr. V. Gregorič, vodja takoiimenovane srednje stranke in izdajatelj »Slov. Lista«, tudi ni bil več izvoljen.

Računajoč na razdor med slovenskima strankama so Nemci vključili v svojo spravi postavili v vseh treh razredih po dva svoja kandidata ter poskusili svojo srečo. A bila jim je zelo nemila. Padli so na celi črti, in sicer v 2. in 3. razredu z veliko manjšino; v 1. razredu pa razlika v številu glasov ni bila velika.

Značilno je, da so se nemški nacionalci in liberalci združili s socijalnimi demokrati, in da so strastno agitirali celo nekateri uradniki. —

Katoliško-narodna stranka se je mnogoštevilno udeležila volitev vključno temu, da med kandidati ni bilo nijednega njenega moža. S tem je pokazala svojo lojalnost in strpnost nasproti liberalni stranki in dokazala, da ji ni za osebnosti, kar se ji je tolikokrat očitalo, temveč le za načela, in da ni brezdomovinska, temveč še vedno strogo narodna, kakor je bila vselej. Kakor liberalna stranka glasom pravne pogodbe prav za prav ni bila obvezana odstopiti katoliški stranki kak mandat v mestnem zboru, tako pa tudi katoliška stranka po isti pogodbi ni bila obvezana udeležiti se volitev. A storila je to vendar-le, da je pomagala vreči zopet se vzdigajočo nemško moč.

Ta korak konservativne stranke je vsekako časten za njo samo. Pokazala je svojo dobro voljo za započeto spravo in za složno delovanje. Zdaj je dolžnost liberalne stranke, da tudi ona pokaže svojo dobro voljo in tudi nekaj požrtvovalnosti — v dejanju! Ako se to zgodi, potem sprava ne bo ostala brez pomena, in upati bomo smeli zopet boljših časov. Vsekako pa bo moral mestni zastop upoštevati, da je izvoljen deloma tudi z glasovi katoliško-narodne stranke, in zato, ako bo hotel taktno postopati, ne bo smel prezirati njenih opravičenih teženj in želja, katera so pač dovolj znane.

Sramotna vez med Slovenci in Nemci je torej odločno pretrgana in obe slovenski stranki sta se pokazali zopet složni pri narodnem delu. Dal Bog, da bi se naše javne politične razmere razvijale v tem toku naprej! —

V Ljubljani se je ustanovilo novo društvo, ki se imenuje »slovensko delavsko stavbeno društvo«, ki ima ta namen, da pomaga delavcem do lastnega, zdravega stanovanja.

Prvi maj, ki je bil letos izredno lep dan, je zopet malo razburil naše socijalne demokrate. A do posebnih izgrediv ni prišlo; le njih časnik je izšel črno tiskan na rudečem papirju. No, to je res nekaj nenavadnega, a le — papirnat izgrediv, kakoršnega si tudi otroci včasih dovolijo pri svojih igrar, ko se našemijo z živorudečim ali višnjevim ali zelenim papirjem, v kakoršnega se navadno cikorijska zavija. Take hudomušne šale tudi socijalnim demokratom z mirno vestjo lahko dovolimo. Krščanski socijalisti pa so isti dan priredili velikanski izlet na divno Šmarno goro, kjer se je razvila najlepša, poštena zabava. —

Konjiška železnica.

Pri seji deželnega zbora dne 25. februarja je bilo poročilo posebnega odseka za železniške zadeve o poročilu deželnega odbora priloga štev. 60 na dnevnem redu, kako se je postava o pospeševanju lokalnih železnic na Štajarskem izvrševala v dobi od dne januarja 1897 do januarja 1898.

Iz zanimive debate, ki se je ob tej priliki vnela, povzamemo sledeče: Poročevalec železniškega odseka dr. Link se je spominjal, s kakim zanimanjem so se prejšnja leta poslušali nasveti železniškega odseka, s kakim veseljem se je pozdravila v deželi vsaka nova lokalna železnica, da pa je v zadnjem času ta optimizem rodil celo pesimizem, ker je deficit fonda za lokalne železnice postajal vedno večji in železnice sploh niso prinašale onih gospodarskih dobičkov, kot se je pričakovalo. Proga Celje-Velenje je v letu 1896 prinesla 40.000 gld. prebitka, proge Wieselsdorf-Stainz in Poljčane-Konjice pa žali Bože znova zdatnega deficita. Po govoru poslanca Rochlitzera, ki je predlagal, da naj deželni odbor pravočasno napravi sklepne račune o prometu deželnih železnic tako da deželni železniški svet zamore o predlogih izraziti svoje mnenje in se omogoči da se le-ti prec o početku deželnozborske sesije predložijo v posvetovanje deželnemu zboru, je govoril poslanec Žičkar:

»Visoki deželni zbor! V poročilu visokega deželnega odbora in železniškega odseka je zabilježena malo tolažljiva vest, da mora konjiški okraj za leto 1897. vplačati svoto 6300 gld v to svrhu, da se pokrije deficit pri prometu lokalne železnice Poljčane-Konjice, ter da mora razun tega še tudi dežela plačati 5485 gld. 16 kr. Okraj konjiški in dežela štajarska plačata na ta način zajedno za poravnanje deficita nič manj kot blizu 12.000 gld. Radi tega je gotovo opravičeno vprašanje, kje tiči vzrok pasivnosti te železnice. Ni dvomiti, da se je, predno se je pričela zidati železnica, računalo na vse strani bode li rentabiliteta železnice osigurjena ali ne. Doznal sem sam, da je deželni železniški urad znižal množino blaga na tej železnici, kot jo je naznanil okrajni zastop konjiški,

na polovico. Izračunalo se pa je, da kljub tej redukciji množine blaga, ki bi se moralo prevažati, lokalna železnica ne bi smela zgubiti svoje aktivnosti. Ko se je pa proga Poljčane-Konjice otvorila, nakrat ni bilo nikacij predmetov za prevažanje, ker se je blago kot poprej po okrajni cesti vozilo. Kot član okrajnega zastopa konjiškega stavil sem v jedni plenarni seji predlog, naj okrajni odsek prosi deželni železniški urad za znižanje tarifov pri prevažanju blaga. V okraju vlada namreč splošno mnenje, da so previsoki tarifi osobito krivi, da je železnica pasivna. Na ta svoj predlog sem kaj čuden odgovor dobil. Predsednik je namreč pojasnil, da je radi tega interveniral v Gradcu na pristojnem mestu. Odgovorilo se mu je pa, »da se bodo ljudje že navadili na višje tarife.« Prešla so sedaj leta, ljudje se pa še vedno niso privadili višjim tarifom. Blago se tudi sedaj še z vozom prevaža iz Poljčan v Konjice in naobratno. Ni čudež, da je ljudstvo celega okraja trdno prepričano, da je to uzrok pasivnosti železnice. (Konec prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Mestni zbor dunajski se veliko trudi, da bi se 50letnica cesarjevega vladanja dostojno obhajala. — Socijalni demokratje so napravili 1. majnika velikanski obhod, toda vedli so se še dokaj mirno.

Češko. Zdi se, da se hoče dr. Gregr odcepiti od mladočeške stranke ter popolnoma prestopiti v radikalni tabor. — Ker nemški dijaki še vedno izzivajo česko praško prebivalstvo, dogajajo se večkrat kaki izgredivi. Redarstvo se bo neki za-to v Pragi pomnožilo, da lažje ohrani mir.

Kranjsko. Občinski odbor v Kamniku je sklenil napraviti v spomin petdesetletnice vladarjeve mestno hranilnico. — Nemški poslanec dr. Schaffer je bil izvoljen s pomočjo slovenskih liberalcev v deželni odbor. A sedaj, ko so slov. liberalci popustili zvezo z Nemci, in torej za Schafferjem ne stoji več večina deželnega zbora, še Schaffer vedno sedi v odboru.

Koroško. Shod Ciril-Metodove podružnice v Kotmarivasi se je dne 24. aprila jako lepo vršil. Pozneje ponoči pa so napadali Nemci zborovalno hišo s kamenjem. — Prihodnji četrtek ima katoliško-politično in gospodarsko društvo za koroške Slovence v Celovcu svoj letni občni zbor.

Primorsko. Jezuvit Pavišič se je v Trstu javno razgovarjal s socijalnimi demokrati o socijalnem vprašanju. Ugnal jih je s svojo učenostjo in govorniško spretnostjo v kozji rog. Tiho so demokratje pripoznavali, da se držijo laži — nauka.

Vnanje države.

Vojska. Boj med severno-amerikanskimi državami in Španijo je bil že več dni napovedan. Toda do resnega boja je prišlo še komaj prvi dan majnika in sicer ne na Kubi ampak na Filipinih. Boj se je končal za Španjce nesrečno. Španjci so bili na napad sicer pripravljeni, toda njihovo brodovje na Filipinih je jako maloštevilno in v slabem stanju. Pričakovati je bilo torej že naprej, da Španjci ne bodo kos svojim nasprotnikom. Blizu štiri ure je trpela bitka med sovražnim brodovjem. Amerikanci so zmagali. Izguba na španjski strani je zelo velika. Dve ladiji sta popolno zgoreli, jedna ladija se je razbila in več drugih je poškodovanih. Okoli 2000 Španjcev je zgubilo v bitki življenje, mej temi tudi jeden kapitan. V Ameriki je vzbudila zmaga veliko navdušenje in s ponosom se izgovarja ime Devey, ki je vodil v bitki američansko brodovje. Na Španjskem pa se obrača nevolja nad izgubo proti vladi in blagi vladarici Mariji Kristini. Listi poročajo, da je po več mestih na Španjskem že buknila

ustaja. V Madridu, glavnem mestu Španije, je radi tega oklican obsedni stan.

Evropa s sočutjem in žalostjo spremlja usodapolne dneve španskega naroda.

Francosko. Na Francoskem je živahno volilno gibanje. V kratkem bodo volitve v parlament. Tudi katoličani se pridno k tem pripravljajo.

Srbsko. Mladi kralj Aleksander neki boleha. Zato ima razkralj Milan vse državne vajeti v rokah. Kmalu bodo volitve v skupščino. Milan skrbi, da pridejo njegovi privrženci v zbornico.

Italijansko. Zaradi pomanjkanja živil so bili v večih mestih nemiri. V tej deželi ni božjega blagoslova, odkar so oropali papeža njegovih dežel.

Cerkvene zadeve.

Misijon pri Sv. Jožefu v Celju.

Ob najlepših prvih pomladanskih dneh in ob ogromni udeležbi pobožnega ljudstva se je vršil pretekli teden pri Sv. Jožefu srce vsakega pravega kristjana z novim upom navdajajoči sv. misijon. »Sveti in zlati čas svet'ga misijona...« Čuj, kako nebeskomilo, kako veličastno zvenijo ti glasovi iz božjega hrama, kako tajinstveno sveto se razlegajo po gozdu v tihi polumrak nepopisljivo lepega pomladanskega jutra! In polagoma začne se oglašati tudi gozd sam; vzbujajo se krilati pevci in kmalu odmeva gosčava krog in krog zgolenja teh gozdnih umetnikov, katerih vsak po svoji moči porablja od stvarnika podarjeni glas v jutranjo zahvalno pesem. In iz božje hiše zveneči glasovi zedinjajo se z žvrgolenjem krilatev v novoprobujeni naravi v veličasten božji slavospev! »Ljudstvo, o ljudstvo! izdrami se s spanja...« Enako opominu iz nebes, zvenijo te besede na naše uho! Kdo se mu more še ustavljati? — Začela se je pridiga. Cerkev je natlačeno polna, a vendar vlada največja tihota; vse posluša z največjo pazljivostjo unetega govornika. Med gorečimi prepričevalnimi in opominjajočimi besedami se sliši, kakor prikrito ihtenje, ihtenje radosti nad neskončno božjo ljubeznijo.

Srečni narod slovenski, ker ti je podeljena v tej brezverski dobi tako živa vera! Tvoji mogočni in ošabni narodni nasprotniki so, zatiraje te, zaničevaje te, zagazili v brezvero, a tebi še sije najlepša luč večne resnice. Usmilil se je Bog zatiranca in mu podaril milost, katero je oblastnežu odvzel, milost svete vere. Zatorej raduj se, narod slovenski!

Mašniško posvečevanje v Celovcu.

Milostljivi knezoškofo krški bodo delili letos zakrament sv. mašniškega posvečevanja dneve 15., 17. in 19. julija. Posvečenih bude 12 gospodov bogoslovcev iz četrtega in 6 iz tretjega leta; in sicer iz četrtega leta: gg. Fuchs Francišek iz Riessa pri Gradcu, Gerstl Francišek iz Sinabelkirchen-a na Štajarskem, Gradl Ivan iz Niederdorf-a na Tirolskem, Gütl Francišek iz Jagersberg-a na Štajarskem, Kukačka Josip (Čeh) iz Budejevic na Češkem, Läufer Friderik iz Gansbach-a na Badenskem (Nemško), Marklet Valentin iz Čanjč pri Celovcu, Meško Francišek (Slovenec) od Sv. Tomaža pri Ptuj, Puchta Oton iz Novega Tišina na Češkem, Rassler Oskar iz Mostiča, Streit Matija iz Roj v Labodski Dol. in Thaler Maksimilian iz Pulst-a. — Iz tretjega leta gg.: Hafner Francišek iz Šmarja v Labodski dol., Oberlugauer Anton iz Gradca, Paulitsch Mihael iz Šmarja v Labodski dol., Pietschnig Hubert iz Volšberka, Trepal Matija (Slovenec) iz Rovt na Kranjskem in Schiwitz Josip iz Volšberka. Kakor vidimo, sta med temi samo 2 Slovenca, 1 Čeh, drugi so Nemci; Korošcev je osem, deset pa tužcev.

Gospodarske stvari.

Lesnika in njena korist.

Dolga leta sem se je v sadjereji nujno priporočalo, zlahntiti in cepiti sadno drevje, ter tako vse od narave zasejano mladice prenarediti. Čudno se bode morda komu zdelo, da sedaj začnem hvaliti — lesnike, češ da sem v napredku nastopil — rakovo pot. Ali tako hitro se ne dam ugnati, temuč v naslednjem hočem pokazati, da je tudi lesnika drevo, ki v rodnih letih mnogo koristi v gospodarstvu ter v nekaterih lastnostih še celo presega zlahntno sadje.

Potrebe gospodarstva so mnogotere, zato se tudi prideiki različno uporabljajo. Tako se tudi sadje na več načinov izdeluje, nekatero stiskamo za mošt, drugo posušimo, nekaj ga pa svežega shranimo. Ali še nekaj je jako potrebnega pri hiši, namreč kis, brez katerega ne morejo naše gospodinje izhajati. Dobimo ga sicer nekaj iz tropin, ko smo mošt že iztisnili, ali rado nam ga hodi premalo, pa večkrat je ta tudi tako sladek, da ni skoraj za rabo. In prav tu nam pride na pomoč lesnika s svojim moštom, kateri je navadno precej grenek. Ako ga količkaj pri-mešamo ostalemu kislu in pustimo posodo odprto, da more zrak vanjo, zraven pa skrbimo za primerno toploto v kleti, kmalo bomo imeli kis močen in neškodljiv, ki povsem presega tovarniško esenco.

Marsikatera vrsta lesnik pa daje tudi tako okusen mošt, da mu dajejo prednost nad hruškovim. Zlasti hvalijo, da vstraja po več let in da je čedalje boljši. Seveda je tudi vse to odvisno od umnega kletarstva, brez katerega tudi najboljše sadje ne daje okusne pijače. Pri dobrih vrstah lesnik nam navadno še tropine dajo precej dobrega kisa, samo da ga znamo pripravljati. Mimogrede omenjam, da je napačna navada, tropine koj po stiskanju namočiti in to še na hladnem prostoru. To velja le, ako imamo dotično posodo primerno na gorkem, ker le od gorkote se nareja kislina. Boljše je v hladnej jeseni, da pustimo tropine po nekaj dnij skupaj, da se same ugrejejo, potem jih pa ssekamo, prilijemo primerno vode in pretolčemo kakor prvokrat. Nato pa jih koj stisnemo in kis shranimo v primerno toplej kleti v odprtej posodi, kjer se bode kmalu iz slabega mošta prenaradil v močan kis. Toliko o tem, sedaj se pa vrnimo k lesniki in pogledimo še druge njene vrline.

Glavno pri njej je pač trpežnost njenega drevesa. Bodi si še toliko krivenkasta in slabotna na videz, vendar je ne poruši veter, niti ne polomi sneg. Nihče se ne briga zanjo, le ako je polna sadja, če tudi grenkega, takratjo pride kdo stepavat s kako prekljo, da ji stolče z drevesa ne samo sadje, nego tudi gosto listje. Sicer se pa navadno pozabi jo obrezovati, nikar da bi ji še sneg otresali, enako drugemu drevju. Vendar poleg vse te zanemarjenosti ona zadovoljna tiči kje v kakem parobku, in ko napoči rodno leto na sadje, tudi ona prinese kmalu v dar vsaj nekaj pridelka.

Njena skromnost pa je še večja zato, ker ne zahteva toliko varstva, kakor druga zlahntna drevesa. Nihče je ne ovije, da bi jo branil mraza in požrešne živadi, tudi ji zagadelj puste prostor na najbolj oddaljenem in samotnem kraju. Ako jo živad le ogrize — kar pa je redko, ker ima bolj grenko skorjo, — ne obveže je nikdo, nego rana zaceli, kakor ji pač narava dopušča. To se ji prigodi pa le v mladosti, na starost pa ji še ta nadloga odpade.

Zraven tega pa je tudi zadovoljna s slabo zemljo, kjer bi drugo zlahntno drevje težko uspevalo. Vsled tega pa ji zraste tudi gost in močan les, veliko trpežnejši od drevja požahntjenega. Rabi se posebno za napravljanje varnih vitel (šravfov) in trdi se, da je za to orodje najboljša.

Še jedna lastnost lesniko priporoča, da

namreč njeno sadje dolgoprsti ljudje puste rajše na miru, nego ono od zlahntnega drevja. Zato jo tudi brez skrbi imamo kakor na samotnem kraju, tako tudi ob potih in cestah.

Da sem s temi vrstami tukaj priporočal lesniko, ne mislim z njo izpodrivati druge zlahntnejše vrste sadja. Opozoriti sem hotel njene prednosti le z namenom, da ji pridobim priznanja, katero ji bo pameten kmet izkazal s tem, da ji prepusti na kakem samotnem kotu nekaj prostora in da jo bo ob zgodnej spomladi obrezal in očedil. Prepričal se bo, da bosta ta mala skrb in trud sčasoma obilno poplačana. Pohorski.

Sejmi. Dne 7. maja v Polju. Dne 10. maja v Šmarju, Arnožu, Brežicah. Dne 12. maja na Planini, Ptuj (svinjski), v Slov. Gradcu. Dne 14. maja v Poličanah in Brežicah (svinjski).

Dopisi.

Iz Vitanja. Kakor na mnogih drugih krajih, imamo tudi v Vitanju na pošti samo le nemške napise, da nekaj časa še celó trdo Nemko kot poštno ekspeditorico. To pa že vendar presega vso našo potrpežljivost! Radi tega se je napravila sledeča prošnja na c. kr. trgovinsko ministerstvo. Podamo jo popolnoma v ta namen, naj se potem vzorcu napravijo prošnje tudi ondi, kjer se nahajajo enake razmere kakor tukaj.

Veleslavno c. kr. trgovinsko ministerstvo!

Vitanjska pošta in vitanjski brzojavni urad imata poslovati za sledeče občine: Vitanjski trg, Brezen, Dolič, Paka, Skomre-Hudina in Ljubnica-Stenice.

Občina	Vitanjski trg	šteje	412	Nemc.	in	123	Slov.
" Brezen	"	13	"	"	"	396	"
" Dolič	"	17	"	"	"	612	"
" Paka	"	—	"	"	"	627	"
" Skomre-Hudina	"	5	"	"	"	1034	"
" Ljubnica-Stenice	"	5	"	"	"	643	"

Skupaj prebiva torej po zadnjem ljudskem štetju v imenovanih občinah Nemcev 452 in Slovencev . . . 3435

Ker pa je na c. kr. pošti v Vitanju poštna ekspeditorica trda Nemka, ki se ne more pogovarjati s slovenskimi strankami, in je naše ljudstvo zategavoljo silno razburjeno; ker se dobivajo na tej pošti samole nemške poštne nakaznice;

ker je tukajšnji poštni pečat samole nemški in enako tudi napis na poštnem poslopiju tudi le samo v nemškem jeziku; prosijo podpisane občine:

Veleslavno c. kr. trgovinsko ministerstvo naj blagovoli ukreniti:

- 1.) da se nastavi tukaj poštna ekspeditorica, ki bo razumela in govorila slovenski in nemški jezik;
- 2.) da se bojo dobivale tukaj tiskovine v slovenskem jeziku;
- 3.) da se napravi poštni pečat v slovenskem jeziku; in
- 4.) da bo napis na poštnem poslopiju se napravil v slovenskem jeziku.

Občina Ljubnica dne 27. marca 1898.

Pečat. Župan: Jožef Ovčar l. r.

Občina Brezen dne 27. marca 1898.

Pečat. Župan: Janez Skok l. r.

Občina Spodnji Dolič 28. marca 1898.

Pečat. Župan: Jožef Jelenko občinski predstojnik.

Občinski urad Skomarje-Hudina dne 28. marca 1898.

Pečat. Župan: Franc Bornšek l. r.

Občina Paka dne 31. marca 1898.

Pečat. Župan: Gašper Mlinšek l. r.

Prošnjo je izročil g. trgovinskemu ministru naš poslanec g. J. Žičkar.